

ردیف	سؤالات	نمره																		
	تاریخ ادبیّات و سبک‌شناسی (۴ نمره) ۱- جمله‌های زیر را با واژه‌های مناسب پر کنید. الف) به کلیم کاشانی، لقب داده‌اند؛ زیرا مضمون‌های ابداعی و تازه‌ای در شعرش به کار گرفته است. ب) وحشی بافقی سبک شعرش حدّواً وسط سبک دورهٔ عراقی و دورهٔ بعد، یعنی سبک هندی است و ویژگی اصلی شعرهایش است. پ) به دلیل بی‌توجهی شاعران به پادشاهان و حاکمان در قرون ۷ تا ۹، قالب که در خدمت ستایش فرمانروایان بود، کمرنگ شد. ۲- در هر یک از موارد گروه «الف» شرح و توضیح کدام شاعر یا نویسنده در گروه «ب» آمده است؟ (در گروه «ب» دو مورد اضافی است.) <table><tr><th>الف</th><th>ب</th></tr><tr><td>الف) از شاعران تأثیرگذار قرن دهم است که شعرش از نظر دقّت، ظرافت، رِقّت و نازکی معانی مشهور است.</td><td>عظاملک جوینی</td></tr><tr><td>ب) از نثرنویسان قرن هفتم است. خاندان او از افراد بانفوذ حکومت مغولان بودند. «تاریخ جهانگشا» را این نویسنده نوشت.</td><td>بیدل</td></tr><tr><td>پ) از پرکارترین شاعران فارسی زبان است. این شاعر را «خداوندگار مضامین تازهٔ شعری» دانسته‌اند.</td><td>صائب</td></tr><tr><td></td><td>رشیدالدّین فضل‌الله</td></tr><tr><td></td><td>بابا فغانی شیرازی</td></tr></table> ۳- «مکتب وقوع» به چه دلیل به وجود آمد؟ ۴- هر یک از ویژگی‌های زیر، مربوط به کدام یک از قلمروهای سه‌گانهٔ سبک هندی است؟ <table><tr><td>الف) کوشش شاعر سبک هندی، مضمون‌بایی و نشان دادن خیال خاص و معنی برجسته است.</td><td>قـلـمـرو</td></tr><tr><td>ب) زبان سبک هندی، زبانی واقع‌گراست.</td><td>قـلـمـرو</td></tr><tr><td>پ) توجّه به ردیف‌های طولانی و خوش‌آهنگ در شعر سبک هندی رایج است.</td><td>قـلـمـرو</td></tr></table> ۵- در بیت زیر، دو ویژگی سبک هندی را بنویسید. اگر به میکده منصور بگذرد داند که هر که هست درو چند مرده حلّاج است ۶- هر یک از آثار زیر، دارای چه نوع نثری است؟ الف) حبیب‌السیّر (ب) محبوب القلوب (پ) المعجم فی معاییر اشعار العجم	الف	ب	الف) از شاعران تأثیرگذار قرن دهم است که شعرش از نظر دقّت، ظرافت، رِقّت و نازکی معانی مشهور است.	عظاملک جوینی	ب) از نثرنویسان قرن هفتم است. خاندان او از افراد بانفوذ حکومت مغولان بودند. «تاریخ جهانگشا» را این نویسنده نوشت.	بیدل	پ) از پرکارترین شاعران فارسی زبان است. این شاعر را «خداوندگار مضامین تازهٔ شعری» دانسته‌اند.	صائب		رشیدالدّین فضل‌الله		بابا فغانی شیرازی	الف) کوشش شاعر سبک هندی، مضمون‌بایی و نشان دادن خیال خاص و معنی برجسته است.	قـلـمـرو	ب) زبان سبک هندی، زبانی واقع‌گراست.	قـلـمـرو	پ) توجّه به ردیف‌های طولانی و خوش‌آهنگ در شعر سبک هندی رایج است.	قـلـمـرو	۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۷۵ ۰/۵ ۰/۷۵ ۰/۵ ۰/۷۵
الف	ب																			
الف) از شاعران تأثیرگذار قرن دهم است که شعرش از نظر دقّت، ظرافت، رِقّت و نازکی معانی مشهور است.	عظاملک جوینی																			
ب) از نثرنویسان قرن هفتم است. خاندان او از افراد بانفوذ حکومت مغولان بودند. «تاریخ جهانگشا» را این نویسنده نوشت.	بیدل																			
پ) از پرکارترین شاعران فارسی زبان است. این شاعر را «خداوندگار مضامین تازهٔ شعری» دانسته‌اند.	صائب																			
	رشیدالدّین فضل‌الله																			
	بابا فغانی شیرازی																			
الف) کوشش شاعر سبک هندی، مضمون‌بایی و نشان دادن خیال خاص و معنی برجسته است.	قـلـمـرو																			
ب) زبان سبک هندی، زبانی واقع‌گراست.	قـلـمـرو																			
پ) توجّه به ردیف‌های طولانی و خوش‌آهنگ در شعر سبک هندی رایج است.	قـلـمـرو																			
	موسیقی شعر (۶ نمره) ۷- از میان دو بیت زیر، کدام بیت دارای وزن همسان دو بُختی (دوری) است؟ دو دلیل برای آن بنویسید. الف) گر در طلبت رنجی ما را برسد شـیـایـیـد ب) عجب نیست از گُل که خندد به سـرـو ۸- پایه‌های آوایی بیت زیر را بنویسید.	۰/۷۵ ۱/۵																		

غریبی بس مراد لگیر دارد فلک بر گردنم زنجیر دارد

۹- جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید.

الف) چگونگی تفکیک پایه‌ها و خوانش بیت‌ها، نظم و را به ما نشان می‌دهد.

ب) معادل‌های پایه‌های آوایی را می‌نامیم.

۱۰- برای هر یک از وزن‌های زیر، واژه‌های مناسب بنویسید.

الف) - - U - - (ب) - U - - (پ) U - - - (ت) - U U -

۱۱- بیت زیر را متناسب با پایه‌های آوایی تفکیک کنید. سپس وزن و نشانه‌های هجایی هر یک را در خانه‌ها قرار دهید.

ای صورت هر شادی اندر دل ما یادای صورت عشق کُل اندر دل ما یاد آ

				پایه‌های آوایی
				وزن
				نشانه‌های هجایی

زیبایی‌شناسی (۶ نمره)

۱۲- تشبیه به کار رفته در بیت زیر، دارای کدام یک از پایه‌های تشبیه است؟ نشان دهید.

کدام دانه فرو رفت در زمین که نرُست چرا به دانهٔ انسانیت این گمان باشد؟

۱۳- تشبیه فشردهٔ اضافی را در بیت زیر بیابید و آن را به تشبیه گسترده تبدیل کنید.

با ید پُل زد به خیا بان عشق یک شب، آسیمه سر از کوچه‌ها

۱۴- واژهٔ «نرگس» در کدام گزینه در معنی حقیقی و در کدام گزینه در معنی مجازی به کار رفته است؟ معنی و منظور مجازی آن را بنویسید.

الف) شربت قند و گلاب از لب یارم نرگس او که طبیب دل بیمار من است

ب) پر از غلغل و رعد شد کوهسار

۱۵- در بیت زیر، مشخص کنید واژهٔ «چراغ» در مصراع اول و دوم، به ترتیب چه آرایه‌هایی ساخته است؟

در چراغ دو چشم او زد تیغ نامدش گشتن چراغ دریغ

۱۶- اضافه‌های استعاری را در سرودهٔ زیر بیابید و آن را به یک تشبیه گسترده تبدیل کنید.

نهان می‌گشت روی روشن روز به زیر دا من شب در سیاهی

تبدیل اضافهٔ استعاری به تشبیه گسترده:	اضافهٔ استعاری:
	۱-
	۲-

۱۷- در ابیات زیر، دو استعاره بیابید که مفهومی یکسان داشته باشند. مفهوم مورد نظر را بنویسید.

الف) خور شید خاوری کند از ر شک جامه گر ماه مهر پرور من در قبا رود

ب) من و شمع صبحگاهی سزدار به هم

چاک

بگرییم

۱۸- در نوشتهٔ زیر، کنایه را بیابید و مفهوم آن را بنویسید.

«آن موش را زیرا نام بود. با دَهای تمام و خرد بسیار، گرم و سرد روزگار دیده و خیر و شرّ احوال مشاهدت کرده.»

۱۹- کنایه هم گونه‌ای از است که بر بنیاد اصل استوار است.

۲۰- در سروده‌های زیر، دو «کنایه» بیابید که مفهومی یکسان داشته باشند. مفهوم مورد نظر را بنویسید.

الف) بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک بگفت آنگه که باشم خفته در خاک

ب) از در در آمدی و من از خود به در گویی کز این جهان به جهان دگر شدم

شدم

نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)

۲۱- دو غزل زیر را بخوانید و آنها را از نظر قلمرو ادبی و فکری مقایسه و تحلیل کنید.

الف) به مژگان سیه کردی هزاران رخنه در
دین
الا ای هم‌نشین دل که یارانت برفت از یاد
جهان فانی و باقی فدای شاهد و ساقی
اگر بر جای من گیری گزیند دوست حاکم
اوست
حدیث آرزومندی که در این نامه ثبت افتاد

بیا کز چشم بیدماری، هزاران درد برچینم
مرا روزی مباد آن دم که بی یاد تو بنشینم
که سلطانی عالم را طفیل عشق می بینم
حرامم باد اگر من جان به جای دوست بگزینم
همانا بی غلط باشد که حافظ داد تلقینم

حافظ

(ب) چو قبله دگران شد بتی که من دارم
کسی که عمر خودش خواندم از وفا همه عمر
خوشم که شعله شوقم نی است اگرچه هنوز
به آب دیده همی شویمت ز لوح ضمیر
تو هم به من شده‌ای سرگران که گردانی

اگر کشند مرا، رو به آن نمی‌آرم
ز عمر خویش به آزار کرد بی‌زارم
هزار اذخگر از آن هست در دل زارم
که سر به جیبم و اشک از دو دیده می‌بارم
ز بار عشق به یک بارگی سیدک بارم

محتشم کاشانی

۲۲- نوشته زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«چون رایات جلال به حدود حویزه رسید، به قول مؤلف حبیب‌السیر، سلطان فیاض با طبقهٔ مشعشع در برابر موکب اقبال صف سپاه آراسته، آماده رزم و پیکار شدند و در ظاهر حویزه حربی عظیم وقوع یافته زمین حویزه از خون مشعشع حکم لعل رمانی گرفت. فیاض بدسگال با بسیاری از اهل ضلال به تیغ تیز غازیان ظفم‌آل به راه عدم استعجال نمودند.

ز خون مشعشع در آن ساده دشت
ز بس خون در آن سرزمین کله بست

تو گفتی زمین و زمان لاله گشت
فلک تا کمرگاه در خون نشست

(تاریخ عالم آرای عباسی)

الف) دو ویژگی زبانی این نوشته را بنویسید.

(ب) چرا این نوشته از دیدگاه ادبی، ارزش والایی ندارد؟

۲۳- شعر زیر از صائب تبریزی است. آن را بخوانید و چهار ویژگی سبک هندی را در این سروده نشان دهید.

آدمی پیر چو شد حرص جوان می‌گردد
آسمان در حرکت از نظر روشن ماست
طالب خلق اگر گوشهٔ عزلت گیرد
آسمان خاک ره مردم بی‌آزار است
هر که را تیغ زبان نیست به فرمان صائب

خواب در وقت سحر گاه گران می‌گردد
آب از قوت سرچشمه روان می‌گردد
همچو دامی است که در خاک نهان می‌گردد
گرگ در گله این قوم شبان می‌گردد
عاقبت گشته شمشیر زبان می‌گردد

(شماره صفحه) جمع نمرات: نمره		
نمره به عدد: نمره به حروف:	نام و نام خانوادگی دبیر: تاریخ و امضا:	نمره به عدد: نمره به حروف: